KOMISIJA

KOMISIJAS LĒMUMS

(2004. gada 9. decembris),

ar ko koncentrāciju atzīst par nesavienojamu ar kopējo tirgu atbilstoši 8. panta 3. punktam Padomes Regulā (EEK) Nr. 4064/89 ("Apvienošanās regula")

(Lieta Nr. COMP/M.3440 – EDP/ENI/GDP)

(izziņots ar dokumenta numuru K(2004) 4715)

(Autentisks ir tikai teksts angļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2005/801/EK)

Komisija 2004. gada 9. decembrī pieņēma lēmumu lietā par apvienošanos saskaņā ar Padomes 1989. gada 21. decembra Regulu (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli [1] un jo īpaši šīs regulas 8. panta 3. punktu. Lēmuma pilna versija, kurā nav ietverta konfidenciāla informācija, ir pieejama lietas autentiskajā valodā, kā arī Komisijas darba valodās Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I. **PUSES**

(1) *Energias de Portugal, S.A* ("*EDP*") ir bijušais Portugāles elektroenerģētikas monopoluzņēmums. Atbilstoši tam, tā pamatdarbība ietver elektroenerģijas ražošanu, sadali un piegādi Portugālē. *EDP* kontrolē arī Spānijas uzņēmumu *Hidrocantábrico*, kas Spānijā aktīvi darbojas elektroenerģētikas un dabasgāzes sektorā. *EDP* ir ierakstīts *Euronext* sarakstā Lisabonā un Portugāles valstij tieši vai netieši pieder apmēram 30 % no tā akcijām.

(2) *ENI S.p.A.* ("*ENI*") aktīvi darbojas naftas un dabasgāzes izpētē un ražošanā visā pasaulē. *ENI* aktīvi nodarbojas arī ar dabasgāzes piegādi, pārvadi, uzglabāšanu, sadali un tirdzniecību. Turklāt *ENI* pieder akcijas uzņēmumos ar transportēšanas jaudām, kas aktīvi nodarbojas ar starptautisko cauruļvadu ekspluatāciju dabasgāzes pārvadei.

(3) *Gás de Portugal, S.G.P.S., S.A.,* ("*GDP*") ir Portugāles bijušais gāzes monopoluzņēmums. *GDP* ir Portugāles uzņēmumam *Galp Energia, SGPS, S.A.* ("*GALP*") pilnībā piederošs meitasuzņēmums, kuru pašlaik kopīgi kontrolē Portugāles valsts un *ENI* un kam ir intereses gan naftas, gan gāzes sektoros. *GDP* un tās filiāles aptver visus gāzes līniju līmeņus Portugālē. *GDP* ar sava meitasuzņēmuma *Transgás* starpniecību importē dabasgāzi Portugālē, pa Magriba valstu – Spānijas – Portugāles cauruļvadu un caur Sinešas *LNG* terminālu, un ir atbildīgs par transportēšanu, uzglabāšanu, transportu un piegādi pa Portugāles augstspiediena gāzes cauruļvadu tīklu ("Tīkls"). *GDP* aktīvi nodarbojas arī ar dabasgāzes piegādi lielajiem rūpnieciskajiem patērētājiem un pirmo dabasgāzes pazemes krātuvju attīstīšanu un nākotnes ekspluatāciju Portugālē. *GDP* ar *GDP Distribuição* ("*GDPD*") starpniecību pašlaik kontrolē arī piecus no sešiem vietējiem gāzes sadales uzņēmumiem ("VSU") Portugālē.

(4) *Rede Eléctrica Nacional S.A.* ("*REN*") nav ziņojošā puse par šo koncentrāciju, tomēr piedalās vispārējā darījumā, pie kura pieder šī koncentrācija. *REN* ir Portugāles uzņēmums, kas izveidojies 1994. gadā, atdaloties no *EDP* Portugāles elektrosistēmas pārveides rezultātā. *REN* pašlaik vada Portugāles elektrosistēmu un darbojas kā vienīgais pircējs, pērkot elektroenerģiju no ražotājiem un tālāk pārdodot to izplatītājam/piegādātājam piegādei, patērētājiem, kas nav tiesīgi patērētāji. Portugāles valsts tieši vai netieši kontrolē 70 % *REN*, kamēr pārējās akcijas pieder *EDP*.

[1] OV L 395, 30.12.1989., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1310/97 (OV L 180, 9.7.1997., 1. lpp.).

II. **DARBĪBA**

(5) Šī lieta ietver koncentrāciju, ar kuru *EDP* un *ENI* ("puses") plāno iegūt kopīgu kontroli pār *GDP*. Darbība paredz, ka gāzes pārvades tīkls (t.i., izņemot Sinešas *LNG* termināl u, importa cauruļvadu un Karisu pazemes krātuvi) tiks nodots *REN*, Portugāles elektrosistēmas operatoram norādītajā laikā. Pārejas posmā *EDP* kontrolēs gāzes tīklu kopā ar *ENI* un *REN*.

(6) Atbilstoši otrajai gāzes direktīvai ([2]) un Portugālei piešķirtajam izņēmuma statusam, 33 % no Portugāles gāzes tirgus ir jāliberalizē vēlākais līdz 2007. gadam, visiem nerezidentu patērētājiem vēlākais līdz 2009. gadam un visiem patērētājiem (tai skaitā rezidentu patērētājiem) vēlākais līdz 2010. gadam. Portugāles valdība var izlemt par liberalizācijas procesa agrāku uzsākšanu.

III. **KONKRĒTAIS TIRGUS**

A. *KONKRĒTAIS ELEKTROENERĢIJAS TIRGUS*

1. KONKRĒTAIS PRODUKCIJAS TIRGUS

(7) Ņemot vērā Portugāles tirgu specifiku, kā arī konkurences un reglamentējošo sistēmu, Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka patiesi jāatšķir sekojošie tirgi:

i) elektroenerģijas piegāde vairumtirdzniecībā,

ii) regulējošo/līdzsvara enerģētisko pakalpojumu sniegšana ([3]),

iii) pārvades elektrotīkls,

iv) sadales elektrotīkls,

v) elektroenerģijas mazumtirdzniecības piegāde (lieli patērētāji un mazi patērētāji).

(8) Valsts Elektroapgādes sistēma ir organizēta divās līdzās pastāvošās sistēmās – publiskā elektroenerģijas sistēma vai "saistītā sistēma" (*Sistema Eléctrico de Serviço Público*, "*SEP*") un neatkarīga elektroenerģijas sistēma (*Sistema Eléctrico Independete*, "*SEI*"). Valsts pārvades elektrotīkls tiek izmantots abām sistēmām un to saskaņā ar koncesijas režīmu ekspluatē *Rede Eléctrica Nacional* ("*REN*").

(9) *SEP* ir regulēta sistēma, kas aptver ražošanu un sadali. To veido "saistīti" ģeneratori un "saistīti" sadales tīkli. Šajā sistēmā *REN* ir vienīgais elektroenerģijas pircējs vairumtirdzniecības līmenī. Tas iegūst elektroenerģiju galvenokārt no elektrostaciju grupas ("saistīti ģeneratori"), saskaņā ar elektroenerģijas pirkuma līgumiem ("EPL").

(10) Atbilstoši EPL saistītie ģeneratori apņemas piegādāt elektroenerģiju *SEP* ar īpašiem noteikumiem laika posmā, kas pārsniedz 20 gadus un atbilstoši fiksētas cenas formulai ([4]). Šo saistīto ražošanas iekārtu būvniecība nav liberalizēta, bet to regulē valsts. Atbilstoši piemērojamiem tiesību aktiem, sekojoši uzņēmumi ir integrēti *SEP*: *EDP* (ar *EDP Produção* un *Companhia Portuguesa de Produção de Electridade* starpniecību), *Tejo Energia* ([5]) un *Turbogás* ([6]). Lielākā daļa no elektroenerģijas Portugālē (83 % 2003) ([7]) tiek piegādāta ar šo īpašo EPL starpniecību starp *REN* un enerģijas ražotājiem.

(11) Elektroenerģija, ko iegādājas *REN*, tad tiek pārdota regulētam vairumtirgotājam, ko kontrolē *EDP*, atbilstoši regulētu tarifu sistēmai. Regulētus tarifus nosaka Portugāles enerģētikas regulators *ERSE*.

(12) Neatkarīgo sistēmu (*SEI*) veido nesaistīta sistēma (*Sistema Eléctrico Não Vinculado*, "*SENV*"), kas darbojas saskaņā ar brīvā tirgus noteikumiem (t.i. lielākā daļa no tās enerģijas beigās tiek pārdota patērētājiem, kuri izslēdzas no regulētās sistēmas), un speciālā režīma sistēma (*Produtores em regime especial, PRE*), kurā koģenerācijas staciju, mazo hidroelektrostaciju un cita atjaunojamā enerģija, piemēram, vēja elektrostaciju saražotā elektroenerģija tiek piegādāta *REN* ar regulētiem tarifiem.

(13) Tiesīgie patērētāji var brīvi izvēlēties savu elektroenerģijas piegādātāju un tādēļ var iepirkt elektroenerģiju vai nu no *SEP* par regulētiem tarifiem, vai no *SENV* (piegādā brīvais mazumtirgotājs pēc tirgus noteikumiem). 2004. gada 17. augusta Dekrēta likums visbeidzot nodrošināja, ka visiem patērētājiem ir šādas tiesības ([8]).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem dabas gāzes iekšējam tirgum, ar ko atceļ Direktīvu 98/30/EK (OV L 176, 15.7.2003., 57. lpp.).

([3]) Skatīt Lietu COMP/M.3268-*Sydkraft/Graninge*.

([4]) Šī cenas formula pēc būtības garantē maksājumus par jaudu (kas ietver iepriekš noteiktus ienākumus no ieguldītā kapitāla elektrostacijā) un par enerģiju (pamatojoties uz izmaksu atspoguļojumu).

([5]) *Tejo Energia* pārvalda Lielbritānijas uzņēmums *International Power*, kam pieder 45 % akciju, un Spānijas uzņēmums *Endesa*, ar 35 % akciju. *EDP* un *Electricité de France* katrai pieder tikai 10 % mazākuma daļa, kas nešķiet kādai no tām piešķiram iespēju realizēt kopējo kontroli pār uzņēmumu.

([6]) Paziņojuma brīdī *Turbogás* pārvaldīja vācu enerģētikas uzņēmums *RWE*. *EDP* pieder 20 % no finansējuma, kas nešķiet tam piešķiram iespēju realizēt kopējo kontroli pār uzņēmumu. *RWE* kopš tā laika ir noslēdzis pārdošanas līgumu ar *International Power*. *International Power* pirkumu apstiprināja Portugāles Konkurences iestāde.

([7]) 35 TWh no kopējās piegādes 43 TWh 2003. gadā.

([8]) Tādējādi Portugāle veicinās Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas (OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.) piemērošanu, kas paredz pilnībā atvērt elektroenerģijas mazumtirdzniecības tirgus no 2007. gada 1. jūlija.

(14) Esošā regulācijas sistēmā pašlaik tiek izdarīti grozījumi.

Elektroenerģijas vairumtirdzniecība

(15) Elektroenerģija vairumtirdzniecība ietver elektroenerģijas ražošanu elektrostacijās, kā arī elektroenerģiju, kas fiziski tiek importēta pa pieslēgumu mezgliem nolūkā pārdot to tālāk mazumtirgotājiem. Tāpat kā citās dalībvalstīs, daži ļoti lieli elektroenerģijas patērētāji var izlemt arī to pirkt tieši no vairumtirdzniecības tirgus (Spānijā tie veido mazāk nekā 5 % no iepirkuma vairumtirdzniecības tirgū).

(16) Komisija uzskata, ka no EPL darbības pārtraukšanas elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgus Portugālē ietvers iepriekšējās saistītās ražošanas, nesaistītās ražošanas un importa piedāvājumu. Novērtējums koncentrējas uz šo vairumtirdzniecības tirgu neatkarīgi no liberalizētām un regulētām sistēmām.

Enerģētikas un palīgdienestu līdzsvarošana

(17) Ir radusies tehniska vajadzība pēc tāda pakalpojuma kā pārvades sistēmas operators, kas ir atbildīgs par sprieguma uzturēšanu energosistēmā ļoti šauras frekvenču joslas ietvaros. Ja ir pārtēriņš, spriegums energosistēmā kritīsies un tas kādā momentā radīs tīkla stabilitātes problēmas. Problēma rodas arī tad, ja ir nepietiekams patēriņš, jo tad spriegums energosistēmā pieaug virs pieņemamā pielaides līmeņa un pārvades sistēmas operatoram jāpārliecinās, ka vai nu kāda ražošanas jauda tiek izslēgta, vai tiek pievienots kāds patērētājs.

(18) Par šo pakalpojumu ir jāmaksā, un parasti tiek piemērots "sods" par novirzi, ja patērētāju pieprasījums pārsniedz vai kļūst mazāks par sagaidāmo līmeni, kas atbilst apjomam, ko katrs piegādātājs iepērk vairumtirdzniecības līmenī vai plāno saražot pats, un par kuru viņam iepriekš jāpaziņo pārvades sistēmas operatoram.

(19) Pašlaik Portugālē šo pakalpojumu, kā arī citus tamlīdzīgus palīgpakalpojumus (pārslogojuma pārvaldīšanas pakalpojumus), visiem starpniekiem sistēmā nodrošina *REN*. Portugālē šādiem pakalpojumiem vēl nav noteikts tirgus. Tomēr iespējams, ka pēc *EPL* darbības pārtraukšanas šāds tirgus vai šādi tirgi parādīsies. Šī lēmuma izpratnē jautājums par šāda tirgus vai tirgu precīzām aprisēm var palikt atklāts.

Pārvade un sadale

(20) Šos tirgus ierosinātā darbība neietekmē. Portugālē pārvades energosistēma jau ir sadalīta un tās operators ir *REN*, Portugāles Pārvades sistēmas Operators. Sadales energosistēmas pieder *EDP* un vietējām pašvaldībām un tās pārvalda *EDP* filiāle *EDP Distribuição Energia SA* ("*EDPD*"). Pieeju gan pārvades energosistēmai, gan sadales energosistēmām regulē Portugāles regulators *ERSE*.

Elektroenerģijas piegāde mazumtirdzniecībā

(21) Sekojoši elektroenerģijas mazumtirdzniecības tirgi tiks ņemti vērā šī akta nolūkā: i) elektroenerģijas piegāde lielajiem rūpnieciskajiem patērētājiem ("LRP"), kas ir pieslēgti augstsprieguma un vidēja sprieguma ("AS" un "VS") energosistēmai un ii) elektroenerģijas piegāde mazākiem patērētājiem rūpniecībā, tirdzniecībā un mājsaimniecībās, kas ir pieslēgti zemsprieguma ("ZS") energosistēmai.

(22) AS/VS patērētāji un ZS patērētāji ir ļoti atšķirīgi attiecībā uz savu patēriņu, kā arī noteikumiem un nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tie iepērk elektroenerģiju. Arī komercattiecības ir ļoti atšķirīgas. VS un AS patērētāji ir lielākoties rūpnieciski patērētāji, kuriem elektroenerģija var pamatot būtisku daļu no to izdevumiem. Turpretī lielākā daļa no ZS patērētājiem ir nelieli patērētāji rūpniecībā, tirdzniecībā un mājsaimniecībās, kuru elektroenerģijas patēriņa apjoms uz patērētājiem ir diezgan ierobežots.

2. ELEKTROENERĢIJAS ĢEOGRĀFISKIE TIRGI

(23) Agrākajos Komisijas lēmumos konkrētais ģeogrāfiskais tirgus elektroenerģijas piegādei vairumtirdzniecībā tika apskatīts kā ne plašāks par valsts robežām ([9]). Šajā gadījumā, izpēte ir parādījusi, ka vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības elektroenerģijas tirgi ir nepārprotami Portugāles tirgi pēc patēriņa apjoma un tādi paliks paredzamā nākotnē.

(24) Puses argumentēja, ka ļoti drīz tiks izveidots Ibērijas komerciālais tirgus ar nosaukumu *MIBEL*, un tādējādi tas novestu pie Ibērijas tirgus. Šo viedokli neapstiprināja padziļināta izpēte, ko veica Komisija. Liekas, ka: 1) pašreizējais sadarbības līmenis starp Spāniju un Portugāli nav pietiekošs, lai ņemtu vērā vienota tirgus pastāvēšanu Pireneju pussalā un 2) pastāv ļoti neliela iespēja, ka elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgus tuvākajā nākotnē kļūs par Ibērijas tirgus pēc apjoma sekojošu iemeslu dēļ:

i) lai izveidotu *MIBEL*, joprojām jānovērš daudzi svarīgi regulējoši šķēršļi;

([9]) Skatīt, piemēram, Lietu M. 2434 – *Grupo Villar MIR/ENBW/Hidrocantabrico*.

ii) pat pēc *MIBEL* darba uzsākšanas konkurences nosacījumi starp Spāniju un Portugāli iespējami paliks būtiski atšķirīgi;

iii) CO_2 emisijas valsts sadales plāni un valsts kompensāciju shēma par izmaksām atrodoties grūtā stāvoklī, iespējams, saglabās vai pat palielinās šīs atšķirības konkurences nosacījumos;

iv) neliekas iespējami, ka plānotais sadarbības jaudas līmenis starp Spāniju un Portugāli ļaus efektīvi integrēt abus tirgus paredzamā nākotnē.

B. *KONKRĒTIE DABASGĀZES TIRGI*

1. PRODUKTU TIRGUS

(25) Komisija ir noteikusi četrus atšķirīgus gāzes produktu tirgus, kurus ietekmēs darbība:

i) gāzes piegāde elektroenerģijas ražotājiem (*CCGT*) ([10]);

ii) gāzes piegāde vietējiem sadales uzņēmumiem ("VSU");

iii) gāzes piegāde lieliem rūpnieciskiem patērētājiem (LRP);

iv) gāzes piegāde nelieliem patērētājiem rūpniecībā, tirdzniecībā un mājsaimniecībās.

(26) Seši vietējie vairumtirdzniecības uzņēmumi ("VSU") veic sadali un piegādi lielākajai daļai gala patērētāju ar vidēja un zema spiediena ([11]) tīklu starpniecību un darbojas īpašās koncesiju teritorijās.

(27) Gāzes piegādes tirgus elektroenerģijas ražotājiem būs pirmais, ko Portugālē atvērs konkurencei. Puses pieprasīja, lai *CCGT* un *LRP* tiktu uzskatīti par daļu no vienota, plašāka vairumtirdzniecības tirgus. Komisija nepiekrīt pusēm. Elektroenerģijas ražotājiem tiešām ir unikālas pieprasījuma vajadzības piegādes daudzuma un elastīguma izteiksmē. Tādēļ *CCGT* jāapvieno ilgtermiņa līgumi, kas ir nepieciešami *CCGT* projekta pamata ekonomiskas un tehniskas dzīvotspējas, un piegādes drošības nodrošināšanai, ar īstermiņa līgumiem ierobežotākiem laika posmiem. Tām ir arī atšķirīgas rezerves, attiecības ar patērētājiem; tālākpārdevēju komerciālas vajadzības un pieauguma dinamika.

2. ĢEOGRĀFISKAIS TIRGUS

(28) Par katru konkrēto gāzes tirgu, Komisija un puses vienojas, ka dabasgāzes piegāde Portugālē nav plašāka nekā valsts līmenī.

([10]) *CCGT* nozīmē "Kombinētā Cikla Gāzes Turbīnu" elektrostacijas.
([11]) Attiecīgi, starp 4 un 20 bāriem un mazāk par 4 bāriem.

IV. **KONKURĒTSPĒJAS NOVĒRTĒJUMS**

A. *ELEKTROENERĢIJAS TIRGI*

1. VAIRUMTIRDZNIECĪBAS TIRGUS

a) ***EDP atrodas dominējošā stāvoklī elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgū Portugālē***

(29) Pēc Komisijas padziļinātas izpētes, šķiet, ka *EDP* atrodas dominējošā stāvoklī Portugāles vairumtirdzniecības tirgū, neatkarīgi no tā, vai tas tiek apskatīts saskaņā ar pastāvošo struktūru vai pēc EPL darbības pārtraukšanas.

(30) Patiešām, 2003. gadā vairumtirdzniecības tirgū *EDP* pieder 70 % ražošanas jaudu, tā atbild par 70 % ražošanas un ir lielākais elektroenerģijas importētājs. Turklāt *EDP* Portugāles ražošanas pakete paliks nepārspējama pēc EPL likvidēšanas. Pēc EPL darbības pārtraukšanas, jāpiemēro grūtā stāvokļa izmaksu shēma (*CMEC*), lai kompensētu esošajiem strāvas ģeneratoriem jebkurus iespējamos zaudējumus tirgū nākotnē. Šī shēma atbalsta tirgū pārstāvētos uzņēmumus. *EDP* ir apņēmies iegūt lielāko daļu no tā, kas palīdzēs aizsargāt *EDP* no konkurences nākotnē.

(31) Pieprasījuma pusē *EDP* pieder gandrīz 100 % no elektroenerģijas sadales Portugālē. *EDP Distribução* nākotnes loma kā mazumtirgotājam regulētā sistēmā piešķir *EDP* izšķirošas priekšrocības.

(32) Piegādes pusē *EDP* papildināšana ar gāzes apkures elektrostaciju ("*TER*") ir nozīmīga *EDP* paketē. Kas attiecas uz jaunām ražošanas jaudām, kas jāizveido trešajām personām, Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka *CCGT* projekti konkurentiem ir neskaidri un ka *EDP* ir ietekme uz vienu no tiem (*Tejo Energia*).

b) ***Šī darbība nostiprinās EDP dominējošo stāvokli, gan horizontālas, gan vertikālas iedarbības rezultātā.***

Horizontāla iedarbība: nozīmīga konkurenta izslēgšana no tirgus

(33) Attiecībā uz horizontālo iedarbību, Komisija nonāca pie slēdziena, ka, ja nebūtu apvienošanās, ļoti iespējams, ka *GDP* būtu kļuvis par vienu no galvenajiem konkurentiem Portugāles elektroenerģijas tirgos, ņemot vērā to, ka: i) konkurētspējīgu gāzes resursu pieejamība piešķir būtiskas priekšrocības elektroenerģijā, jo gāzes apkures elektrostacijas (*CCGT*) tagad ir visparastākais veids, kā ražot jaunu elektroenerģiju un, ii) ka GDP, kā Portugāles uzņēmums, varētu paļauties uz savu prečmarku un gāzes patērētājiem, kuriem tas varētu piedāvāt vienotu gāzes un elektroenerģijas piegādi.

(34) Šī nozīmīgā potenciālā konkurence pēc apvienošanās būs zudusi, tādējādi tālāk nostiprinot *EDP* dominējošo stāvokli.

Nehorizontālā iedarbība: sāncenšu izmaksu palielināšanās

Portugāles gāzes infrastruktūras pieejamība ar privilēģijām un priekšrocībām (Sines LNG terminmāls, importa cauruļvads un Karisu pazemes krātuve)

(35) Tālāk pēc ierosinātā darījuma, *EDP* būs iespējas un motivācija saglabāt dabasgāzes pieejamības privilēģijas un priekšrocības, izraisot zaudējumus uzņēmumiem, kas faktiski vai potenciāli iesaistīti elektroenerģijas ražošanā.

(36) Augsta spiediena gāzes tīkls: tālāk pēc apvienošanās *EDP* varēs atstāt ietekmi uz augsta spiediena gāzes tīklu: i) īstermiņā, *EDP* kopīgi kontrolēs *Transgás* (ieskaitot gāzes tīklu) īslaicīgu ([12]) laika posmu, kura ilgums var būt līdz 19,5 mēnešiem. Šajā laika periodā *EDP* var būt spēcīga ietekme uz tīkla stratēģiju un apsaimniekošanu. Tas var nodrošināt *EDP* arī dziļu ieskatu tīkla ekspluatācijas iezīmēs, no kā *EDP* vēlāk var iegūt priekšrocības; ii) ilgtermiņā *REN* ekspluatēs augstspiediena gāzes tīklu apvienošanās rezultātā.

(37) GDP starptautiskais cauruļvads: apvienotajam uzņēmumam jābūt tādā pozīcijā, lai izmantotu pirmo esošo ieeju Portugālē (cauruļvads, kas iet no Alžīrijas uz Portugāli caur Maroku un Spāniju, un kas ienāk Portugālē Kampomajorā) ar pilnu jaudu, lai neļautu konkurentiem izmantot nekādas atbrīvotas jaudas. Tādēļ, pat ja piemēro *TPA*, pašlaik nav pietiekošas brīvas jaudas trešajām personām, lai pastāvīgi importētu gāzi, un ir minimāla pārliecība attiecībā uz gāzes līmeni, ko tās spēs importēt.

(38) GDP Sinešas terminmāls: *LNG* terminmāls, kas atrodas Sinešas pilsētā, ir vienīgais Portugālē. Tā darbība tika uzsākta 2004. gada sākumā un tas pieder *GDP* un ar to *GDP* darbojas (ar sev pilnībā piederošas filiāles *Transgás* palīdzību). Tā maksimālā importa jauda ir 5,3 bcm (pārslodzes kubikmetri) gadā. Nepastāvot liberalizācijai dabasgāzes sektorā, līdz šim terminālim nav uzspiesti nekādi *TPA* noteikumi. Tā rezultātā, trešajām pusēm, kuras vēlētos, lai tām būtu pieejams terminālis, būtu jāsazinās ar *GDP* un jāapspriež ar pēdējo specifiski noteikumi un nosacījumi.

(39) Karisu pazemes krātuve: tālāk pēc apvienošanās, *EDP* arī atradīsies tādā pozīcijā, lai strādātu ar *GDP* Karisu pazemes krātuvi. Šī ir vienīgā Portugālē pieejamā dabasgāzes krātuve (atskaitot *LNG* krātuvi Sinešā, kas ir daudz mazāka). Tas ir būtiski konkurējošiem elektroenerģijas ģeneratoriem, kas darbina *CCGT*, lai bez diskriminācijas būtu pieejams šīs krātuves piedāvātais elastīgums. Tirgus izpēte apstiprināja, ka šie pieejamības nosacījumi nebija pietiekoši, lai nodrošinātu, ka konkurenti faktiski pilnībā gūs labumu no krātuves, jo *EDP* būs tādā pozīcijā, lai ierobežotu pieejamību, strīdoties par tehniskiem jautājumiem.

(40) Tālākā darbībā pēc paziņojuma, *EDP* iegūst nozīmīgu kontroli pār gāzes ieejas punktiem, kā arī uzglabāšanas iespējām. Ekspluatācija tādējādi varētu nodrošināt tai visus vajadzīgos līdzekļus un stimulus, lai padarītu gāzes tīkla pieejamību sarežģītāku saviem konkurentiem, pat ja Portugāles augstspiediena gāzes energosistēmas īpašuma tiesības jāsadala *REN*.

Iespēja saglabāt ierobežojumus gāzes piegādē CCGT kaitējot konkurentu CCGT

(41) Lielās neskaidrības par infrastruktūru un transporta tiesību nodošanas efektivitāti *REN* nenodrošina, ka gāzes prasības aktuālajai (t.i. *Turbogas*) un potenciālajām konkurentu *CCGT* piegādās cits uzņēmums, izņemot apvienoto sabiedrību. Kad Portugālē gāzes piegādē būs ierobežojumi, *GDP* būs stimuls atbalstīt *EDP* stacijas, kaitējot konkurentu *CCGT*.

Iespēja un stimuls kontrolēt gāzes cenu un paaugstināt sāncenšu izmaksas, tādējādi liedzot tiem tiesības uz faktisku, potenciālu un ekskluzīvu ienākšanu

(42) Tālāk pēc apvienošanās, *EDP* būs iespējas un stimuls pacelt cenu gāzei, kas tiek piegādāta faktiskajiem konkurentiem (*Turbogás*, pēc tās īstermiņa prasībām). Tā ir patiesība arī attiecībā uz potenciālajiem konkurentiem (par visām to prasībām), jo liberalizācijas ātrums un neskaidrības attiecībā uz ieejas punktu pieejamību nosaka iespējamību, ka nākotnē *CCGT*, ja tādi būs, gāzi piegādās *GDP*.

Īpašuma informācijas pieejamība par EDP konkurentu izmaksām, piešķirot tam nozīmīgas priekšrocības:

(43) Apvienotais uzņēmums būs apbruņots ar informāciju par savu reālo konkurentu ieguldījumu izmaksām un varēs noteikt cenu tādā veidā, lai liegtu tiesības saviem sāncenšiem. Šādas strukturālas priekšrocības nostiprinās arī *EDP* dominējošo stāvokli, jo iespējams, ka tas turpmāk atturēs vai aizkavēs potenciālo konkurentu ienākšanu, kas vēlēsies ekspluatēt jaunus *CCGT* ar *GDP* gāzes piegādes palīdzību.

([12]) Komisijai jāizvērtē arī starpposma pasākumi tirgus struktūras attīstībā, jo īpaši atbilstoši situācijai, kam, lai arī īslaicīgi, var būt spēcīga kaitīga ietekme uz konkurenci, un, iespējams, ilgstošas sekas.

Ikdienas gāzes nominācijas pieejamība kā tās galvenā īpašnieka informācija par tā konkurentu izmaksām, piešķirot tam būtiskas priekšrocības;

(44) Tālāk pēc apvienošanās *EDP* būs pieejamas arī *Turbogas* (un citu *CCGT*, ko, iespējams, *GDP* nākotnē apgādās) ikdienas gāzes nominācijas, kas ir informācija vienu dienu iepriekš par gāzes apjomu, ko *CCGT* plāno patērēt stundā. Tā rezultātā, *EDP* varēs iepriekš zināt elektroenerģijas ražošanas modeli, ko *Turbogas* plāno nākošajai dienai. Ievērojot *CCGT* ražošanas nepastāvību, šī informācija ir stratēģiska: zinot, piemēram, ka *Turbogás* neplāno ražot elektroenerģiju noteiktā brīdī nākošajā dienā, *EDP* atradīsies tādā pozīcijā, ka varēs paaugstināt cenu virs *Turbogás* mainīgajām izmaksām, nebaidoties realizācijā zaudēt *Turbogás*.

(45) Iepriekš minētā horizontālā un vertikālā iedarbība, to vērtējot atsevišķi vai kopā, nostiprina *EDP* dominējošo stāvokli elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgū.

2. PALĪGPAKALPOJUMI

(46) Šī darbība novērsīs *GDP* iespējamo ienākšanu elektroenerģijas tirgū, un tādēļ neļaus tam kļūt par potenciālu palīgpakalpojumu sniedzēju. Pamatojoties uz visiem argumentiem, kas izstrādāti vairumtirdzniecības tirgus novērtējumā un pie nosacījuma, ka tikai dažas elektrostacijas var sniegt šādus pakalpojumus, *GDP* ienākšana vairumtirdzniecības tirgū pavājinātu *EDP* pozīcijas palīgpakalpojumu sniegšanā. Koncentrācijas rezultātā šis potenciālais konkurents tiks izslēgts no palīgpakalpojumu sniegšanas tirgus.

3. ELEKTROENERĢIJAS MAZUMTIRDZNIECĪBAS TIRGI PORTUGĀLĒ

a) ***EDP atrodas dominējošā stāvoklī elektroenerģijas mazumtirdzniecības tirgū Portugālē***

(47) Tirgus elektroenerģijas piegādei lieliem rūpnieciskiem patērētājiem (45 % no kopējā patēriņa) ir pilnīgi piemērots. Šajā tirgū *EDP* pēc apjoma pieder 92 % tirgus daļas (daudz vairāk attiecībā uz patērētājiem).

(48) Nelielo patērētāju tirgus atvēršana sākās tikai 2004. gada gaitā. *EDP* pieder gandrīz 100 % tirgus daļas. Pieredze citās dalībvalstīs skaidri parāda, ka šo patērētāju pārslēgšanās koeficients būs daudz mazāks nekā rūpniecisko patērētāju pārslēgšanās koeficients. *EDP* pārsvaru tādēļ varēs apstrīdēt tikai ar mazāku ātrumu.

b) ***EDP dominējošā stāvokļa nostiprināšana elektroenerģijas mazumtirdzniecības tirgū Portugālē***

(49) Ierosinātā darbība nostiprinās *EDP* dominējošās pozīcijas, jo tā likvidēs GDP kā nozīmīgu potenciālu konkurentu. Komisijas veiktās izpētes laikā respondenti patiešām ir apstiprinājuši, ka *GDP* būtu visiespējamākais un visefektīvākais potenciālais ienācējs šajos tirgos, īpaši pateicoties tā plašajam gāzes patērētāju lokam, tā labi pazīstamajai valsts prečzīmei, kā arī tā iespējām piedāvāt jaukta tipa kurināmā piedāvājumus.

(50) Turklāt apvienošanās palielinās šķēršļus ienākšanai, jo apvienotais uzņēmums apvienos tirgū pārstāvēto uzņēmumu priekšrocības attiecībā uz dabasgāzi un elektroenerģiju un piespiedīs konkurentiem ienākt vienlaicīgi gāzes un elektroenerģijas tirgos, lai spētu piedāvāt jaukta tipa kurināmo.

B. *GĀZES TIRGI*

1. *GDP* IEŅEM DOMINĒJOŠO STĀVOKLI PORTUGĀLES GĀZES TIRGOS

(51) Pateicoties savai pašreizējai legālā monopola pozīcijai, *GDP* ieņem dominējošo stāvokli visos gāzes tirgos, izņemot vienīgi dabasgāzes sadali *Porto* reģionā, kur aktīvi darbojas *Portgás* – sabiedrība, kurā *EDP* nesen ieguva kopīgu kontroli.

(52) *GDP* ir un pēc tirgu atvēršanas joprojām būs nozīmīgas saistību priekšrocības pret potenciāliem jaunpienācējiem. Jo īpaši, i) tā ir ieguvusi labu pieredzi un zināšanas par Portugāles gāzes tirgiem katrā līmenī, ii) tā ir izveidojusi plašu patērētāju bāzi un būtisku realizācijas apjomu valstī, iii) tā ir attīstījusi labi pazīstamas prečmarkas valsts un lokālā līmenī, un iv) tā ir ieguvusi unikālu informāciju par patērētāju raksturojumu (patēriņa raksturojuma vai maksātspējas un kredīta noteikumu izteiksmē) un specifiskajām vajadzībām (piemēram, vajadzība pēc papildpakalpojumiem vai speciālas patērētāju aprūpes), v) tā ar *GDP* kontrolētu VSU kontrolieriču starpniecību kontrolē sadales sistēmas operatorus.

2. *GDP* DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA NOSTIPRINĀŠANA PORTUGĀLES GĀZES TIRGOS

a) ***Gāzes piegāde elektroenerģijas ražotājiem (CCGT)***

(53) Attiecībā uz gāzes piegādi *CCGT*, paziņotā darbība liegs tiesības uz visu *CCGT* gāzes patēriņu (respektīvi, *Turbogás* [13] un *TER*/*Carregado* īstermiņa prasības), ko citādi varētu apstrīdēt *GDP* konkurenti, ja *CCGT* ir tiesīgi patērētāji. Tas nostiprina *GDP* dominējošo pozīciju tirgū gāzes piegādei *CCGT*.

[13] *EDP* 20 % akciju pakete *Turbogás* dod tam zināmas bloķēšanas tiesības.

b) ***Gāzes piegāde VSU (vietējie sadales uzņēmumi)***

(54) Paziņotā darbība liegs tiesības uz gāzes patēriņu vienīgajam VSU, kuru līdz šim nekontrolē *GDP*, respektīvi *Portgás*. Tālāk pēc darbības, gāzes konkurenti vairs neapstrīdēs gāzes piegādi VSU, kad tie kļūs tiesīgi. Tas nostiprina *GDP* dominējošo stāvokli tirgū gāzes piegādei VSU.

c) ***Gāzes piegāde LRP (lielajiem rūpnieciskajiem patērētājiem)***

(55) Izpēte ir parādījusi, ka *EDP* būtu bijis visiespējamākais ienācējs gāzes piegādes tirgū lielajiem rūpnieciskajiem patērētājiem, kad tas tiktu liberalizēts.

(56) *EDP* šķiet visiespējamākais potenciālais ienācējs šajā tirgū, ņemot vērā, ka: i) tas ekspluatē CCGT elektroenerģijas ražošanai (un tāpēc tam ir pieejami lieli gāzes apjomi), kas dod spēcīgu stimulu ienākt gāzes piegādes tirgos, ii) ka tas varētu paļauties uz saviem elektroenerģijas patērētājiem (*EDP* kontrolē gandrīz 100 % no elektroenerģijas sadales Portugālē), kuriem tas varētu piedāvāt kopīgu gāzes un elektroenerģijas piegādi (divējāds kurināmais) un, iii) ka tas varētu paļauties arī uz *Portgás* gāzes vairumtirgotāja pieredzi, reputāciju un patērētāju bāzi. Efektīva elektroenerģijas vēsturisko operatoru ienākšana gāzes tirgos ir apstiprināta daudzās dalībvalstīs.

(57) *EDP* potenciālās konkurences zudums nostiprina *GDP* dominējošo stāvokli gāzes piegādes tirgū LRP.

d) ***Gāzes piegāde nelieliem patērētājiem***

(58) Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka ja nenotiktu apvienošanās, *EDP* būtu bijis visiespējamākais ienācējs gāzes piegādes tirgū mazajiem patērētājiem.

(59) *EDP* priekšrocības var sagrupēt trijos galvenajos priekšrocību komplektos: a) priekšrocības iepirkumā, pateicoties *EDP* pozīcijai kā gāzes apkures elektroenerģijas ražotājam Portugālē; b) priekšrocības, pateicoties *EDP* pozīcijai kā elektroenerģijas vēsturiskajam mazumtirgotājam un vairumtirgotājam; c) priekšrocības, pateicoties tā pozīcijai gāzes mazumtirdzniecībā Portugālē un informācijai par to (*Portgás* un informācijas kooperācija par *Lisboagás*).

(60) *EDP* ienākšana gāzes tirgos ir turklāt acīmredzama, tam nesen iegūstot kontroli pār Portugāles VSU, Portgás, un tā spēcīgo attīstību gāzes tirgos Spānijā (*EDP* ieguva kontroli pār Spānijas otru lielāko gāzes uzņēmumu, *Naturcorp*).

(61) Pamatojoties uz iepriekš minētajiem elementiem, ar koncentrāciju *GDP* atbrīvotos no galvenā konkurenta un tālāk paaugstinātu barjeras ienākšanai gāzes piegādes nelieliem patērētājiem tirgū. Tādējādi tiks nostiprināts *GDP* dominējošais stāvoklis Portugāles mazumtirdzniecības gāzes tirgū.

V. SAISTĪBAS, KURAS IEROSINA INFORMĒJOŠĀS PUSES

(62) Puses ir iesniegušas apņemšanās saistības 2004. gada 28. oktobrī un to uzlabotu variantu 2004. gada 17. novembrī. 2004. gada 17. novembra saistību kopsavilkums ir sniegts tālāk tekstā, izmantojot pušu numerāciju:

EDP.1: *EDP* daļas samazinājums *REN* no 30 % līdz 5 %

EDP.2: Atbrīvošanās no *EDP* daļām *Tejo Energia*

EDP.3: Moratorijs attiecībā uz jaunu *CCGT* celtniecību, saskaņā ar pārskatīšanas noteikumu

EDP.4: *TER* ražošanas jaudas noma, kas vienāda ar vienu vienību, saskaņā ar pārskatīšanas noteikumu

EDP.5: Dažu *EDP* balsošanas tiesību apturēšana *Turbogás* un neatkarīgu valdes locekļu iecelšana *Turbogás*

ENI.II: Sinešas *LNG* termināla pārdošana *REN*

ENI.III: Karisu pazemes krātuves pārdošana *REN*

ENI.IV: Paredzētā gāzes augstspiediena tīkla pārdošana *REN*

ENI.V: Garantijas tīkla pieejamībai, kamēr nav izlemts par tīkla pārdošanu *REN*

ENI.VI: Kampomajoras ieejas punkta jaudas atbrīvošana *REN*, ko pašlaik rezervējis un neizmanto *Transgás*

ENI.VII: Saistības nerezervēt papildu jaudu Kampomajoras ieejas punktā

ENI.VIII: Saistības nerezervēt papildu jaudu Estremadūras cauruļvadā

ENI.IX: Saistības padarīt pieejamas jaudas Estremadūras cauruļvadā un/vai Kampomajoras ieejas punktā pie zināmiem nosacījumiem

ENI.X: *GDP* tiesību izvēlēties pirmajam izslēgšana, pamatojoties uz "atbilstības labākajam piedāvājumam mehānismu"

ENI.XI: pasākumi, kuru mērķis ir novērst bažas, kas saistītas ar iespējamo priviliģēto pieeju informācijai par cenām

ENI.XII: Pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt efektīvas liberalizācijas iespējas pēc LRP pārstāvētā pieprasījuma

ENI.XIII: Saistības neuzsākt divējādus dabasgāzes un elektroenerģijas piedāvājumus LRP un mazumtirdzniecības patērētājiem Portugālē, līdz tiek liberalizēta dabasgāzes piegāde šādām patērētāju grupām

ENI.XIV: *VSU Setgás* pārdošana

VI. **IEROSINĀTO SAISTĪBU IZVĒRTĒJUMS**

A. *SAISTĪBAS PAR ELEKTROENERĢIJU*

1. VAIRUMTIRDZNIECĪBAS ELEKTROENERĢIJAS TIRGUS

a) ***Darbības horizontālā ietekme (GDP kā visiespējamākā ienācēja izslēgšana)***

(63) Pušu priekšlikums sastāv no pasākumu kombinācijas, kuru mērķis ir konkurentu ienākšanas nodrošināšana, lai gan, vienlaicīgi, izvairīšanās no atbrīvošanās no ražošanas resursiem. Tas galvenokārt paļaujas uz moratoriju attiecībā uz jaunu *CCGT* būvniecību, ko piemēro *EDP*, un zināmu *EDP* elektrostacijas *TER* ražošanas jaudu nomu ierobežotā laika posmā.

(64) Respondenti Komisijas tirgus pārbaudē uzskatīja šos priekšlikumus par acīmredzami nepietiekami mēroga, apjoma un ilguma izteiksmē, lai kompensētu nozīmīgos *GDP* kā potenciālā konkurenta zudumu un efektīvi nodrošinātu potenciālo konkurentu laicīgu ienākšanu. Komisija piekrīt šīm trešo personu izteiktajām bažām.

(65) Ražošanas jaudas nomāšana no *TER* ir vienāda ar tikai vienu trešdaļu no elektrostacijas un būtu atbildīga par 4 % no kopējās ražošanas jaudas Portugālē. Nomas darbību var automātiski pārtraukt, pamatojoties uz kritērijiem, kas nenodrošina ne jaunu konkurentu klātbūtni, ne Ibērijas tirgus faktisku pastāvēšanu. Nomas ilgums var būt tikai 3 gadi. *EDP* reālā laikā zinās tās elektroenerģijas izmaksas un apjomus, ko nomnieks var pārdot. Viss tas nosaka neiespējamību, ka šādam nomniekam varētu būt nozīmīga ietekme tirgū un tas varētu realizēt konkurējošus ierobežojumus *EDP*.

(66) Ievērojot pārskatīšanas klauzulu, kas ir pievienota ierosinātajam moratorijam, iespējams, ka moratorijs drīz beigsies, nenodrošinot, ka konkurenti faktiski ienāks tirgū. Bez tam, tas nekavē *EDP* uzsākt jaunus *CCGT* projektus (visi pasākumi, izņemot reālu būvniecību). Moratorijs un ierosinātā noma tādējādi neatbilst nosacījumiem, lai tai būtu konkurences ziņā pozitīva ietekme, kas līdzīga strukturālai kompensācijai.

(67) Turklāt puses ierosina atbrīvoties no *EDP* 10 % daļas *Tejo Energia*, vienā no *EDP* konkurentiem. Pat ja tas ir pozitīvs priekšlikums, tas nepavisam negarantē, ka *Tejo Energia* nākotnē būvēs *CCGT*.

(68) Puses ir ierosinājušas arī apturēt *EDP* balsošanas tiesības *Turbogás*. Šī apturēšana ir ierobežota līdz trīs gadu laika periodam un tikai divās specifiskās lēmumu jomās. *EDP* nesen ir ieguvis arī opciju iepirkt vēl 20 % daļas *Turbogás* un pārvaldīt visu *Turbogás* produkciju. Tādēļ ir ļoti apšaubāmi, vai pušu apņemšanās novērsīs *EDP* īstenoto ietekmi uz *Turbogás* gāzes piegādes politiku un nākotnes projektiem.

b) ***Nehorizontālā ietekme (sāncenšu izmaksu pieaugums)***

EDP privilēģijas un priekšrocības Portugāles gāzes infrastruktūras pieejamībā

(69) Sinešas *LNG* termināla un Karisu pazemes krātuves pārdošana gāzes augstspiediena tīkla operatoram, t.i. īpašuma tiesību sadalīšana, ir pozitīvs priekšlikums, ko Komisija atbalsta. Tomēr šādai nodošanai piemērotie noteikumi un nosacījumi nenodrošina, ka pietiekamas jaudas būs pieejamas trešajām personām. Jo īpaši, šie līdzekļi nepārprotami atļauj pušu filiālēm, kas aktīvi darbojas dabasgāzes sektorā Spānijā, *Union Fenosa Gas* un *Naturcorp*, rezervēt papildu jaudu pat pirms nodošanas, kā arī pusēm pēc nodošanas.

(70) Puses ierosināja arī padarīt pieejamas jaudas Spānijas–Portugāles cauruļvadā Portugāles ieejas punktā (Kampomajora). Atbilstoši tirgus pārbaudei, šī jauda ir daudz par mazu (mazāk nekā 10 % no šī cauruļvada jaudas, kas nav pietiekami, lai apgādātu vienu 400 MW *CCGT* vienību) un nav nodrošināta ieejošajā cauruļvadā (Estremadūras cauruļvadā) gāzes piegādāšanai līdz Portugāles robežai. Ir iekļauts mehānisms papildu jaudas nodrošināšanai, tomēr pie nosacījumiem, kas nepadara šīs papildu jaudas pieejamību ne savlaicīgu, ne ekonomiski realizējamu, ne pietiekoši ilgstošu, lai trešās personas varētu uz to paļauties.

(71) Saistībām attiecībā uz dabasgāzes infrastruktūrām tādēļ ir iespējama ļoti neliela pozitīva ietekme uz elektroenerģijas un gāzes tirgiem Portugālē.

Cita vertikālā ietekme saistībā ar apvienošanos

(72) Kas attiecas uz citiem vertikālās konkurences apsvērumiem ([14]), kurus radījusi šī operācija, saistības paredz galvenokārt barjeras, lai ierobežotu informācijas plūsmu starp *GDP* un *EDP*. Tirgus pētījumā skaidri atklājās, ka šajā gadījumā šādi pasākumi nav pietiekoši šo problēmu risināšanai.

2. PALĪGPAKALPOJUMU TIRGUS

(73) Ražošanas jaudas noma, kas paredzēta saistībās, neļauj nomniekam aktīvi darboties elektroenerģijas tirgus līdzsvarošanā, kam nepieciešama elektrostacijas izstrādes pielāgošanās reālā laikā.

(74) Atbilstoši iepriekš norādītajiem skaidrojumiem saistības pietiekošā noteiktības līmenī nenodrošina to, ka konkurenti paredzamā nākotnē Portugālē izveidos jaunas elektroenerģijas ražošanas jaudas. Tā rezultātā, ierosinātie līdzekļi nekompensē *EDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanos šajā tirgū.

3. ELEKTROENERĢIJAS MAZUMTIRDZNIECĪBAS PIEGĀDE

(75) Vienīgais līdzeklis, kas tieši saistīts ar elektroenerģijas mazumtirdzniecības piegādi, ir "saistības neuzsākt jaukta tipa dabasgāzes un elektroenerģijas piedāvājumus mazumtirdzniecības patērētājiem, līdz tiek liberalizēta dabasgāzes piegāde šādām patērētāju grupām". Šīs saistības būtu piemērojamas tikai ierobežotu laika periodu un jebkurā gadījumā, šis līdzeklis nenodrošina konkurentu ienākšanu tirgū, lai kompensētu *GDP* zaudējumus.

(76) Citi līdzekļi var netieši pozitīvi ietekmēt mazumtirdzniecības elektroenerģijas tirgu, tomēr nenodrošina, ka jauni konkurenti efektīvi ienāks elektroenerģijas mazumtirdzniecības piegādē Portugālē savlaicīgi un pietiekoši plašā mērogā, lai kompensētu *GDP* zaudējumus konkurencē nākotnē.

([14]) Tas ir: i) *EDP* spēja un stimuls kontrolēt gāzes cenas un paaugstināt izmaksas tā sāncenšiem, tādējādi liedzot tiesības tās faktiskajiem un potenciālajiem konkurentiem un atturot tos no ienākšanas; ii) *EDP* iespējas administrēt ierobežojumus gāzes piegādē *CCGT* ar zaudējumiem konkurējošām *CCGT*; iii) *EDP* pieeja īpašuma informācijai par savu konkurentu izmaksām un ikdienas gāzes nominācijām, piešķirot tam nozīmīgas priekšrocības.

B. *DABASGĀZES TIRGI*

1. GĀZES PIEGĀDE ELEKTROENERĢIJAS RAŽOTĀJIEM (PATĒRĒTĀJU TIESĪBU LIEGŠANA)

(77) Trīs saistības ir tiešā veidā attiecas uz šiem apsvērumiem: i) *GDP* tiesību likvidēšana pirmajiem izvēlēties gāzes piegādē *TER*, ii) dažu *EDP* balsošanas tiesību apturēšana *Turbogas* uz trim gadiem un iii) daļēja *TER* iznomāšana.

(78) i) Tirgus dalībnieki ir uzsvēruši, ka *GDP* tiesību likvidēšana izvēlēties pirmajiem piegādē *TER* nenovērš *EDP* priekšrocības gāzes piegādē no *GDP*; ii) tikai apturēt dažas balsošanas tiesības uz ierobežotu laika periodu neaizkavē *EDP* ietekmi uz *Turbogás* gāzes piegādes politiku; iii) iznomāšana atbild tikai par vienu trešdaļu no *TER* un nomniekam būs jāpērk lielākā daļa gāzes no *GDP*. Komisija tādēļ uzskata, ka šīs saistības ir nepietiekamas, lai vērstos pret *GDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanos gāzes piegādes tirgū elektroenerģijas ražotājiem.

2. GĀZES PIEGĀDE VSU (PATĒRĒTĀJU TIESĪBU LIEGŠANA)

(79) Šī operācija liedz tiesības uz gāzes pieprasījumu *Portgás*, vienīgajam VSU, ko nekontrolē *GDP*. Tā VSU gāzes patēriņš, atbrīvošanās no kura jāierosina – *Setgás*, ir četras reizes mazāks par *Portgás* gāzes patēriņu. Saistības tādējādi neatceļ *GDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanos VSU gāzes piegādes tirgū.

3. GĀZES PIEGĀDE LIELAJIEM RŪPNIECISKAJIEM PATĒRĒTĀJIEM (LRP)

(80) Vienīgie kompensācijas līdzekļi, kas tieši risina apsvērumus attiecībā uz šo tirgu, ir saistības neuzsākt jaukta tipa kurināmā piedāvājumus (gāzes/elektroenerģijas) pirms LRP gāzes liberalizācijas un piedāvāt LRP iespēju atjaunot gāzes līgumu uz gadu. Abi kompensācijas līdzekļi neatbilst tam, lai nodrošinātu, ka jauns konkurents ienāks LRP gāzes tirgū.

(81) Tomēr ir analizēti arī kompensācijas līdzekļi, kam var būt netieša ietekme uz šiem apsvērumiem: attiecībā uz gāzes importa infrastruktūru, saglabājas daudz neskaidrību par to, vai būs pieejamas pietiekošas jaudas. Bez tam, *Setgás*, no kā notiks atbrīvošanās, gāzes patērētāji Portugālē ir mazāk nekā 10 % un būtu daudz vairāk ierobežota sākuma bāze ienākšanai LRP tirgū salīdzinājumā ar *EDP* elektroenerģijas un *Portgás* gāzes patērētāju bāzēm.

4. GĀZES PIEGĀDE NELIELIEM PATĒRĒTĀJIEM

(82) *Setgás* atsavināšana ir strukturāls kompensācijas līdzeklis, tomēr nekompensē zaudējumus *EDP*/*Portgás* nākotnes konkurencei gāzes mazumtirdzniecības tirgū: *Setgás* realizācijas apjoms ir 8 % no kopējās gāzes mazumtirdzniecības realizācijas Portugālē, kamēr *Portgás* pārvalda 30 % tirgus daļas. Saistības nepiedāvāt jaukta tipa kurināmā piegādi mazumtirdzniecības gāzes patērētājiem, kuri vēl nav tiesīgi patērētāji gan attiecībā uz gāzi, gan elektroenerģiju, ir ļoti ierobežotas laika un iedarbības ziņā. Nav piedāvāts neviens cits līdzeklis, kas tieši risinātu potenciālā konkurences zaudējuma jautājumu, kas izcēlies no *EDP* iespējas paļauties uz savu valsts mēroga elektroenerģijas patērētāju bāzi, savu spēcīgo prečzīmi un stimulu piedāvāt jaukta tipa kurināmā piedāvājumus (elektroenerģijas/gāzes) patērētājiem.

VII. **NOVĒLOTI KOMPENSĀCIJAS LĪDZEKĻI**

(83) Pēc termiņa beigām kompensācijas līdzekļi iesniegšanai ([15]), 2004. gada 26. novembrī puses iesniedza dokumentus, kuros ierosināts grozīt jau iesniegtos kompensācijas līdzekļus, ar nolūku risināt Komisijas izteiktos apsvērumus. Tomēr šie kompensācijas līdzekļi nav tādi, kas pilnīgi un nepārprotami nenovērš Komisijas apsvērumus saistībā ar konkurenci.

(84) 2004. gada 3. decembrī, piektdienas vakarā, puses iesniedza jaunu "gāzes saistību" komplektu, kura mērķis ir īstenot ieceres, kuras tās deklarēja dokumentā, kas Komisijai nosūtīts 2004. gada 26. novembrī. Ņemot vērā ļoti vēlīno procesuālo stadiju, kurā šīs jaunās saistības ir uzrādītas (tikai trīs darba dienas pirms Komisijas sanāksmes 2004. gada 9. decembrī, kurā bija plānots pieņemt galīgo lēmumu, kad Komisijai palika nepietiekošs laiks, lai tās izvērtētu atbilstoši procesuālajiem pienākumiem) un ņemot vērā, ka šī priekšlikuma mērķis ir vienīgi īstenot 2004. gada 26. novembrī nosūtītā dokumentā paustās ieceres, šis pēdējais saistību komplekts nevar būt par pamatu apstiprinājuma lēmumam.

VIII. **SECINĀJUMS**

(85) Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ, apsverot katru atsevišķi un kopā, Komisija 2004. gada 9. decembrī pieņēma lēmumu, kurā paziņoja, ka ierosinātā koncentrācija nav savienojama ar kopējo tirgu saskaņā ar Eiropas Komisijas Apvienošanās regulas 8. panta 3. punktu, jo ar to nostiprinātos dominējošs stāvoklis vairākos gāzes un elektroenerģija tirgos Portugālē, kā rezultātā efektīva konkurence tiktu būtiski traucēta nozīmīgā kopējā tirgus daļā.

([15]) Termiņš kompensācijas līdzekļu iesniegšanai bija 2004. gada 17. novembris.